

**Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого**

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО,
ЕКОЛОГІЧНОГО ТА ПРИРОДОРЕСУРСНОГО
ПРАВА: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА**

Матеріали науково-практичної конференції

7 грудня 2018 р.

м. Харків

*За зміст та якість матеріалів
відповідальність несуть автори публікацій*

Сучасний стан та перспективи розвитку земельного, аграрного, екологічного та природоресурсного права: теорія та практика : зб. матеріалів науково-практичної конференції (м. Харків, 7 грудня 2018 р.) / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого ; за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. – Х. : ТОВ «Оберіг», 2018. – 296 с.

ISBN 978-966-8689-25-3

Збірник містить тези наукових доповідей учасників науково-практичної конференції, що відбулася у м. Харкові 7 грудня 2018 р..

Для науковців, фахівців у галузі права, студентів юридичних закладів вищої освіти та всіх, хто цікавиться питаннями земельного, аграрного та екологічного права України.

ISBN 978-966-8689-25-3

© НІОУ ім. Ярослава Мудрого, 2018
© ТОВ «Оберіг», 2018

Костик С.О. Міжнародно-правові витоки концепції сталого розвитку.....	118
Кравець Н.В. Екологізація аграрного виробництва як принцип аграрного права.....	121
Кулинич О.П. До питання про удосконалення законодавства України про аграрні розписки	125
Кульчій І.М. Аналіз аграрного законодавства України у сфері експорту сільськогосподарської продукції	127
Курман Т.В. Про антропологічні засади сучасного аграрного права	129
Лисанець О.С. Розвиток законодавства щодо використання земельних ділянок для городництва	132
Лісова Т.В. Деякі особливості суспільних відносин щодо відновлення земель	134
Максимчук О.О. До питання щодо форм плати за землю в Україні.....	136
Малай Ю.С. До питання про юридичну відповідальність за порушення законодавства у сфері бджільництва.....	139
Марусенко Р.І. Практика ЄСПЛ як інструмент захисту прав на землю.....	141
Марченко С.І. Проблемні питання реалізації принципу соціальної справедливості у земельних приватизаційних правовідносинах	144
Мельник Н.О. Деякі правові аспекти відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва.....	146
Мірошниченко А.М. Проблеми імплементації рішення Європейського суду з прав людини у справі «Зеленчук та Цицюра проти України».....	148
Настіна О.І. Земельна децентралізація: розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування.....	151
Павлюченко Ю.М. Правове регулювання аграрного ринку як інститут аграрного права.....	153
Панченко В.В. Бджільництво в Україні: організаційно-правові питання.....	155
Покальчук М.Ю. Правові питання створення сімейних фермерських господарств без статусу юридичної особи	158
Радченко А.М. До питання особливостей правового регулювання діяльності Державного резервного насінневого фонду України.....	160
Савельєва О.М. Передумови розвитку інформаційних правовідносин в агросфері.....	163
Самсонова Я.О. Проблемні питання державної підтримки виноградарства та виноробства України.....	165
Санніков Д.В. Деякі питання стимулювання учасників земельних правовідносин	168
Саркісова Т.Б. Правовий режим земельних ділянок багатоквартирних будинків – старі проблеми, нові виклики	170
Семенець О.С. Поняття та класифікація «аграрного рейдерства»	172

Земельна децентралізація: розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування

Питання змісту повноважень органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин в сучасних умовах децентралізації та в умовах процесу формування об'єднання територіальних громад набувають особливого значення. Так звана «земельна децентралізація» набирає все більших обертів і в умовах майбутніх виборів до парламенту може стати предметом політичних спекуляцій. В умовах незавершеності процесів децентралізації влади проблеми розмежування земельних повноважень органів державної влади і органів місцевого самоврядування, чіткості та не дублювання функцій є актуальним.

Відмітимо, що праві аспекти децентралізації та управління земельними відносинами у своїх наукових працях розглядали такі вчені як В.Андрейцева, Ю. Вовк, В. Єрмоленко, Б. Єрофєєва, І. Каракаша, М.Краснова, А. Кулинич, П. Кулинич, А. Мірошніченко, В. Носік, А.Ріпенко, Т. Коваленко, Ю. Шемшученко, М. Шульга та ін.

Основні нормативно-правовими актами, які регулюють здійснення повноважень у сферах використання майнових, фінансових та земельних ресурсів в процесі створення і функціонування об'єднаних територіальних громад (далі за текстом ОТГ) є Конституція України, Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», також відповідно Бюджетний кодекс України та Податковий кодекс України. Ключовим є Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 р. [1].

Вказують на створення необхідної нормативно-правової бази для врегулювання піднятих правових проблем з одночасною констатацією відсутності дефініції поняття «об'єднана територіальна громада», що є вкрай необхідним для визначення статусу об'єднаної громади та змісту її повноважень [2]. Погоджуючись з цим висновком відзначимо про недостатність та недосконалість повноважень у регулюванні земельних відносин в ОТГ.

Прикладом є Закон України № 676-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо організації проведення перших виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», на підставі якого повнота влади та швидкість рішень щодо певних територій, визначення їх меж, відповідно й реалізація повноважень власника комунальних земель, визначення

меж земельної компетенції щодо земельних територій районів, земель запасу, затвердження перспективних планів областей та деякі інші питання залежать від виконавчої гілки влади.

Так, питання компетенції органів місцевого самоврядування врегульовані в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», де виконавчим органам рад делеговані такі повноваження у галузі земельних відносин як: здійснення контролю за додержанням земельного законодавства, використання та охорони земель, реєстрація суб'єктів права власності на землю, права користування землею і договорів на оренду землі, видача документів, що посвідчують право власності і право користування землею, організація і ведення земельно-кадастрової документації, вирішення земельних спорів та ін. Однак ці повноваження є недостатніми для забезпечення функціонування громад, формування економічно спроможних, бюджетно стійких, конкурентних громад та належного використання просторового базису – землі.

За загальними даними близько 90% територій громад розташовані поза межами населених пунктів та громади не управляють та не розпоряджаються цими землями. Кабінет Міністрів України анонсував і власне розпочав процес передачі землі поза межами населених пунктів у комунальну власність об'єднаних територіальних громад. Це питання активно обговорюється як у наукових, так і в політичних колах, але нормативне його регулювання не є досконалим: наразі відсутній закон, який комплексно регулює правовий режим комунальної власності на землю поза межами населених пунктів. Маємо лише підзаконний акт Кабінету Міністрів України щодо передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності в межах, визначених перспективним планом формування територій громад у комунальну власність відповідних об'єднаних територіальних громад, крім тих земельних ділянок, які не може бути передано в комунальну власність [3].

Наразі потрібні дієві термінові рішення, відповідні законодавчі ініціативи щодо правових моделей управління комунальними землями в рамках земельної децентралізації, чітке визначення розпорядника земель поза межами населених пунктів, визначення земельних об'єктів які мають перейти у власність територіальних громад як базис для їх належного функціонування. Вважаємо, що це мають бути не лише об'єднані територіальні громади, але й населені пункти, які стануть центрами для адміністративного об'єднання громад в процесі майбутнього приєднання однієї громади до іншої. І тому законодавче «розмежування» функцій органів влади і місцевого самоврядування має відбутись з дотриманням наступних принципів: чіткість, визначеність, вичерпність, повнота, економічна та організаційна доцільність покладення функцій на ті чи інші органи влади у царині компетенції регулювання земельних відносин здійснення комунальної власності на землю на місцях, в громадах.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 р., № 157 // Електронний ресурс, режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
2. Мамонова В. В. Визначення базових понять земельної децентралізації // Теорія та практика державного управління 1(60)/2018 // Електронний ресурс, режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2018-1/doc/3/01.pdf>
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 січ. 2018 р. №60-р. // Питання передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність об'єднаних територіальних громад // Електронний ресурс, режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/nras/pitannyaperedachi-1>.

Павлюченко Ю.М.,

Донецький національний університет
імені Василя Стуса,
доцент кафедри господарського права,
к.ю.н., доцент

Правове регулювання аграрного ринку як інститут аграрного права

Аграрне право як система складається з сукупності послідовно розміщених та взаємопов'язаних правових інститутів, перелік яких не є сталим. Розвиток та ускладнення відносин у сфері виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції вимагає належного правового регулювання і обумовлює появу нових інститутів аграрного права, зокрема, інституту правового регулювання аграрного ринку.

Сучасне аграрне законодавство містить значну кількість норм, спрямованих на регулювання відносин з реалізації сільськогосподарської продукції, стимулювання розвитку аграрного ринку в цілому та окремих його складових, становлення інфраструктури аграрного ринку тощо. Це є однією з підстав виокремлення інституту правового регулювання аграрного ринку.

У науковій літературі питання інститутів розглядалися, переважно, у контексті аналізу системи аграрного права такими вченими, як В.П. Жушман, Н.І. Титова, М.М. Чабаненко, В.З. Яичук та багатьма іншими. Проте інститути аграрного права, зокрема, новосформовані, потребують самостійного дослідження з метою конкретизації їх суті, характеристик та перспектив.

Викладене вказує на актуальність обраної теми дослідження.